

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 64

Tilleggsspørsmål nr.

Emne: Døds begravelser

Oppskr. av:

(adresse):

Fylke:

Frimmark

Herad:

Kvaløymund

Bygdelag:

Kvaløymund

Gard:

Kroa

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Med hjelp av fru Henn

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Dødsvarsler.Faglyse:

Til var endel mennesker som kunne se en lysning når en slekting skulle dø. Synske folk. Hei de kalte.

Hvis en mann av varvare kom til å klatre på seg et plagg som var rangt, betydde det at han skulle dø eller være uheldig. Det gjætt særlig når han skulde ut å fiske.

2. Kom ikke tænke at der var varsel for
særlige anledninger i arets løp. I disse sider
var overbragt særlig stor.

3. Se epinomial !.

4. Der var folk som kunne se inn i fremme
sider. Endel kunne drømme forskjellige
ding som skulde hende eller ding som var
skjult.

5. Her kun hørt om hús, at denne forlot.
folk som skulde dø.
Ifjellig navn er ikke nevnt heroppe

6. Her aldri hørt om den slags varsel:

Dødsleik:

7. Her aldri hørt om at folk vil dø på et
bestemt sted.

8. Her aldri hørt om å flytte ding

9. Her aldri hørt om områder for å lette
døds kampen.

10. I mange tilfeller, særlig av eldre folk
ble presden bændende.

11. Når presden var vordende ble der latt hør.
servist på en stol ved sengen. Presden
samtale og forberette den døende og gav
den nødvendige. Samme ble springer for å
eller handlinger. Ellers var det bændende
ring.

12. Der ble svært meddelte til nærmeste
slakt, og til de som den døende ønsket å
se eller tale med.

13. Ja som oftest inndek den døde hvor han
skulde begraves og hvem som skulde ha de
forskjellige ting som var i døendes ier
7-13

Når en var død var det endel kvinner eller
mennsker som künde om det var mann
eller kvinde som skulde de først. Var det
vanske oie på den døde likk åpen vilde en
kvinnes do, var det hoire som var likk åpen
var det mannsperson

Tiden mellom døde fall og begravelse

14. Utbrykket herappe var:

Før unge døde ble flyllet brukt,
for gamle døde bruktes ordet Somne
på liggjeller skokne.

15. Til å skaffe seg visket før at en var død
bruktes ordet meste speil

16. Har aldri hørt om at noen har vært
skinnedd

17. Mynt på oielokket er ikke brukt

18. En brukte som oftest et sammensvullet
håndkle under haken. Av og til ble
sammesatt brukt

19. Det var almindelig gjengs at nakens
ble varslat. Var ikke likk, hvis dette ikke
ble gjort

20. En av de voksne bar künde

Beamann er ikke brukt herappe

21. At husdyr ble varslat er ikke brukt

22. Når en var død ble vinduene dekket

med gardiner eller lakus. Var det somme
ble vinduet satt likk på gløtt.

23. Den døde ble etter et døgn forløp flyllet fra sengen

24. Den døde ble lagt på et bord
 25. Den døde ble lagt på laken eller klade
 26. Likhjæla munder for all eller at de var flyttet
 fra sengen på bordet.
 27. I mange tilfeller ble halmene brent.
 28. Sammen brukte å brenne sang og andre
 klar eller at dødsfallet var inntatt
 29. Ans ble brent
 30. Liket ble slutt med det samme døden
 var inntatt
 31. Der var i hvert distrikt en kvinno som var
 fast lekravet
 32. Hjem brukte vanligvis klær
 33. Hjem ble slutt
 34. Barkering ble ikke foretatt
 35. Negler ble ikke klipp
 36. Se spørsmål 31.
 37. Hjem aldri hørt om at likvarmet var brukt
 som medisin
- Likblær
- 38/39. Til å bli lik sans med fellesord Liksvip
 40. Likklær ble lagt over liket
 41. Hjem aldri vært borte brennet brennelaken til likklær
 42. Liket ble klatt i underklær
 43. I flere tilfeller hadde særlig eldre folk
 likblær fordig særlig på ansidesliggende
 steder.
 44. Der bruktes helst blær av lino
 45. Follene var ikke synlig
 46. Liket hadde skjørtet men ikke sko
 47. Hodeplag ble ikke brukt, derimot
 bruktes ansiktsduk
 48. Var ingen forskjell på liklær til den
 døde. Rikens folk brukte mere kostbare blær

49. Barselvinene hadde ikko særskille blix
50. Der var brukt blonder av norske folk
Gjeldsamene brukte dels silkebånd
51. En kjønne å kjøpe likblar eller arhundrede
skjefub
52. Alle likblar som kjøpes av lin. Under
krigen bruktes papir.
53. Likblar kaldes her svap.
- x 54. En kjønne ikko til at kjøring av
likblar hadde noen bagekraft
55. Det erude en her greis på er at samene
særlig gjeldsamene hadde liggift som de
brukte på kvinner, lyver, rivaker i. v.
Se Tringstad uttalelse
56. En har ikko kjønnekap til at barn
ble båret rundt bisten
57. Mynt & ihelstall ikko brukt.
58. Kilde folk særlig på avsides liggende
steder likbisten ferdig.
59. Tranagler er ikko brukt
60. Der ble brukt skapper av lam eller bar.
61. Byggesnekkerne arbeidet som oftest
bisten. Nu kjøpes bare nye.
62. Almindeligt kjønne vob.
63. Hvidmalte bisten & brukt eller i verdensning
64. Ingen åpning i bistenlokket var almindeligt
65. Snekkeren la hvivelspon i bisten
66. Til pulm bruktes høy eller spon
67. Kesten ble kjøpt ferdig og hvitmalte
- x 54. Slakte man en nial i likes og bar den
biste en fakte lyven
68. Der ble indst lakt i bisten til de
døde, muligens i enkelte Sjøfeller ring

- 69 Barselkoner hadde ikke barmelie i kisten
70. I gamle dage ble kiste lokket påslått
frakors, i
71. Ur og lil ble en blomst laget i kisten.
72. }
73. Bar ut kisten med fullerne jøbb. En av
familien ba alle døde gå ut,
74. Som oftest var kvinnens tilstede, da
liker ble laget i kisten. Der ble var som
oftest de gamle sangere. De ble gjerne en
kopp kaffe eller på ^{75.} Fesl og drens var vanlig
76. Kisten ble satt på et stablet eller sjø
77. Det ble indel gjort på rommet hvor den
døde lå på likstrå. Inne inne på gulvet
78. Der ble indel gjort
79. Ikke bruk
80. Kun stablet eller sjø
81. framgår av 78 og 80.
82. Liker ble stå med fullerne med døren
83. Lokket ble ikke låst på kisten før begravelsen
84. Der ble brukt en serviett som oftest av
papir over ansiktet
85. Har indel navn hos på dette
86. Hvis barn du folk som hadde lyst å se
avdøde.
87. Har kun vist likhens opfost 1763 og
88. Dette må var på kirkegården.
- Sorg
89. Mens liker stod på gården måtte en
undgå stog og larm
90. Kun nødvendige song måtte gjøres
91. Der var nok sorgelid, men ble lite høst
Det ønske var at indel gikk med sorgelid
ca 1 måned.

92. En høll på medvartige ding i sørgelidene
93. Frakken skulde være så mørk som mørk.
En klædde sig som oftest i sine beste klæder
94. Enken hadde som oftest sort bykle
- 95 og 96 Begge dele ubkjendte heroppe
97. Ukjendte heroppe
98. Igarnke dage var som oftest søndag. Fast begravelsesdag. Nu spiller dagen ingen rolle.
99. En sive som oftest begravelse. av og til bruke jordeford. Gravøl lile brukt
100. Der ble som oftest høll en andabbesund for likob ble båret ut
101. Lokket ble som oftest ikke lakt på for den dode skulde bæres ut. Skod hvor det i går ble lokket lakt på men ikke fastskrudd.
102. Alle ikke brukt
103. Under begravelse ble der av og til brukt et lyp over hodet, junder andabbesundene.
104. Der var kinn brukt et lyp.
105. Når bisden ble båret ut ble lypet slått ut.
106. Ble ikke brukt
- 107-113. Ble ikke brukt
114. Sæpment det går an hvis prestem budsende på steder hvor der er kirke. Jørgen begra 2 velsen fra kirken, hvor prestem som oftest er tilside
115. Har alltid vært slik
116. Som oftest ble emisar benyttet.
- 117-118. Ikke brukt.
119. Narmende familie bar som oftest ut liket
- 120-121. Sæpment der var kjendte folk tilside var de påværende på dette.
122. Liket (bisden) skulde bæres med foldene først så kom ikke skulde gå igjen

123. Ikke brukt.
124. I mange tilfeller hvor gangene var smalle bestod lasten av gjennevnende vinduet.
126. Litt mer ble skred på kappen
127. Aldri brukt heroppe.
- 128-130. Kvindene fulgte med til kirken og avventet jordpåkastelsen
131. Var døde avhold og kjendte var likfølgerne store.
- 132/33. Ikke brukt heroppe.
134. For det første flagg ble det heist på halv stang. Korn i bruk omkring år 1900.
135. En av familiene som eide flagget
136. Som oftest var flagget på halv stang ble det ble tatt ned
137. Ikke brukt i store grad. Enkelte tilfeller ble flagget eller begravelsen heist til topp først men en så likfølgerne fra kirkegården
138. Se sp. 136.
139. Ikke brukt
140. —
- 141/142 - 143. Ikke brukt
144. Hestene ble bare solt på markedet når barerne stude skifte
145. De ble brukt mest hestedekken eller ullsleppe.
146. Hestene ble bare solt på markedet som vanlig
147. Såvidt en kan bruke var det ikke spørsmål om hestene hadde fjell eller ikke
148. Kjørerene gikk ved siden av hestene og holdt i bideslekk.
149. Der ble kjørt som vanlig på hjemveien
150. Eieren av hestene
151. Se sp. 148.

152. Var ingen sangs knude
 153 - 155. Har aldri hørt om dette og 4 ikke knude
 På kirkegården (Har en som oftest hjergerud)
 156. Barne tok kisten fra vognen
 157. Alle redskapen ble oppvart: lektruse
 158. Rommen var en av redskapene
 159. Barne som kisten fra vognen bar den
 inn på kirkegården
 160. Løst ble gjort med kisten
 161. Pisen gikk som oftest fra kisten
 162. Kjernes ikke
 163. I den senere tid 4 kisten som oftest
 lenge ble til begravelse. I gamle dage
 og særlig vintersid ble kisten satt i
 lektruse
 164. Aldri knude
 165. Aldri knude
 166. Ringringen slapper som oftest
 når jordfestningen er over.
 167. Det har vært fast graver siden kirken
 ble bygd 1763.
 168. Børkes bare benevnelse graver
 169. Den faste ansatte graver
 170. Gjensidningen har alltid vært gjort
 av graverne
 171. Aldri vært knude.
 172. Jordfestningen ble gjort for at døde skulde
 få fred i graven.
 173. Ble ikke ved jordfestning ble det satt
 en penn påført døde navn
 174. Har alltid vært dårlig still med graverne
 175. En og til kom en og annen legge blomst
 eller krans på graver, dette gjorde man
 en del 4 hvitnase i kirken

176. Dødsmerket fjæks som oftest samme
 still som andre. Ble satt i et hjørne
 av graven. Har forøvrig ikke foregått
 selvmord de siste 70 år.
177. Kissene ble båret gjennom kirkegårdsporten
 til et hjørne
178. Ble innlagt gjort med sleden, in hjørne
 hjørn eller begravelsen
179. Se 176
180. Udøpte barn ble begravet som andre
181. Se 180.

Gravøl:

182. Gravøl kaldes her ~~part~~ begravelse
- 183.-189. Har aldri vært brukt heroppe
190. Der var ingen gravøl holdt. Som oftest
 gjekte en inn i fekk litt beverdring
 nær en gjekk hjem fra kirkegården
- 191-193. Har aldri vært på tale.
194. Som oftest var det et par av familien
 som stod for beverdringen. I ja tilfeller
 fremme
195. Aldri vært brukt
196. Den eneste sending var krans som oftest
 ble de svakt samlet.
- 197-198-199-200-201. Aldri vært brukt
202. Aldri brukt sterke drikke ved begravelse
203. Aldri vært brukt.
- 204.-205. Se 196. En annen kranse.
 ble alminnelig fra 1910
206. Kranseu blei som oftest kjøpt
207. Nu er det alminnelig å ha kranse med
 inskripsjonen på kranseu
208. Av og til blei kranseu laget: gravne
 eller jordfæstelseu

11.

210. Omsetning 194.

211. Aldri ved kirket

212. Undar fra år 1910 ble det almindelig
i avstne i avisene